

UDK: 159.923.2-053.5
Stručni rad

OMNIA MEA MECUM PORTO¹

Ruža Jeličić

Politehnička škola Subotica
ruzajelivic12@gmail.com

1 Sve svoje sa sobom nosim.

SAŽETAK

„Omnia mea mecum porto” je latinska izrka koja doslovno znači „Sve svoje sa sobom nosim”. Ovaj izraz naglašava ideju da su sve bitne stvari, kvalitete ili osobine koje neko posjeduje, kao što su znanje, iskustvo ili unutarnji mir, uvijek u nama bez obzira na vanjske okolnosti ili promjene u životu. U modernom kontekstu, ovaj koncept može se interpretirati kao poziv na unutarnji razvoj i samorazumijevanje, te važnosti vlastitih osobnih vrijednosti i mudrosti u svakodnevnom životu. Prihvaćanje svega onoga što učenici nose u sebi je proces. Svaki učenik treba prihvatiti ono što nosi u sebi i odigrati životnu ulogu najbolje što zna. Učenicima nije lako istražiti svoje različite pojavnosti i preuzeti odgovornost za sve te oblike. Preuzimajući odgovornost za sve što nose u sebi, učenici stječu kapacitet da nešto učine po tom pitanju, da pokrenu pozitivnu promjenu, da se počnu samostalno oblikovati. Nakon što prihvate da su ono što jesu, sa svim svojim manama i ograničenjima, počinju se bolje snalaziti na pozornici života. Više ne gube snagu za promjenom nepromjenjivog, prisutniji su u sadašnjem trenutku i imaju više energije za ulaganje u svoje potencijale, talente i kreativnost.

Ključne riječi: učenik, vanjski i unutarnji svijet, samospoznaja, introspekcija, samorazumijevanje

UVOD

Omnia mea mecum porto je latinska izreka koja doslovno znači *Sve svoje sa sobom nosim*. Ova duboka filozofska ideja pruža uvid u to kako svako od nas nosi svoje unutarnje bogatstvo i identitet kroz život, bez obzira na vanjske okolnosti. Biti u stanju nositi sve svoje vlastite stvari – bilo da su to ideje, iskustva ili vrijednosti – znači imati osjećaj integriteta i samopouzdanja u vlastiti identitet. To je dublji oblik samospoznaje koji nas oslobađa ovisnosti o vanjskim faktorima poput materijalnog bogatstva ili društvenog statusa. Umjesto toga, fokusiramo se na razvoj vlastitih sposobnosti, moralnih vrijednosti i osobnog rasta. Nositi svoje unutarnje bogatstvo znači osloboditi se potrebe za vanjskom validacijom ili odobrenjem. Umjesto toga, gradimo svoj unutarnji svijet na temelju vlastitih principa i uvjerenja, što nam pomaže postići dublji osjećaj osobne ispunjenosti i sklada. Ova izreka također potiče odgovornost za vlastite postupke i odluke. Kada nosimo sve svoje izbore sa sobom, preuzimamo kontrolu nad vlastitim životom i razvijamo sposobnost suočavanja s izazovima i promjenama koje život donosi. Podsjeća nas da prava bogatstva života dolaze iznutra – ljubav, znanje, moralna hrabrost i unutarnji mir. Kroz razmišljanje o značenju ove izreke, svatko od nas može otkriti dublje razumijevanje vlastitog identiteta i svrhe, težiti autentičnosti i osobnom ispunjenju na vlastitom putovanju kroz svijet.

Prihvaćanje svega onoga što učenici nose u sebi je proces. Svaki učenik treba prihvatiti karte koje su mu podijeljene i odigrati životnu ulogu najbolje što zna. Učenicima nije lako istražiti kako su oblikovani i preuzeti odgovornost za sve te oblike. Preuzimajući odgovornost za sve što nose u sebi, učenici stječu kapacitet da nešto učine po tom pitanju, da pokrenu pozitivnu promjenu, da se počnu samostalno oblikovati. Nakon što prihvate da su ono što jesu, sa svim svojim manama i ograničenjima, počinju se bolje snalaziti u okviru postojećih nedostataka. Više ne gube snagu za promjenom nepromjenjivog, prisutniji su u sadašnjem trenutku i imaju više energije za ulaganje u svoje potencijale, talente i kreativnost. Važno je da učenici shvate da prihvaćanje sebe nije jednokratan čin, te da se proces odvija na više razina – emocionalnoj, duhovnoj, kognitivnoj, psihološkoj i fizičkoj. Izuzetno je važno da se učenici probude i posvete samopromatranju, da osvijeste što govore, što rade, što misle, da osvijeste svoje postupke, svoje želje i motive i ne vode programirane, nesvjesne i uvjetovane živote. Ovaj rad govori o tome da učenici moraju osvijestiti sebe kao cjelovito biće, preuzeti odgovornosti za sebe i svoje odluke, formirati vlastite stavove, da sebe trebaju prihvatiti kao jedinstvo dobrih i loših osobina, vrlina i mana, sjene i svjetla.

VANJSKI I UNUTARNJI SVIJET UČENIKA

Učenici prosječno dugo borave između dvije nepoznanice, a to su vanjski i unutarnji svijet. Vanjski i unutarnji svijet predstavljaju dva osnovna aspekta iskustva učenika koji zajedno oblikuju njihovu percepciju, emocije i interakciju s drugima. Dok vanjski svijet predstavlja fizičko okruženje, društvene strukture i vanjske okolnosti koje ih okružuju, unutarnji svijet odnosi se na njihove misli, emocije, uvjerenja i unutarnje iskustvo koje nose u sebi (Jerotić, 2021). Vanjski svijet je ono što ih okružuje i što mogu opaziti svojim čulima. Ovi vanjski elementi utječu na njihov svakodnevni život, način na koji komuniciraju, rade i kako se ponašaju u društvenim kontekstima. Vanjski svijet je dinamičan i često se mijenja, što ih stalno izaziva da se prilagođavaju i uče kako da se nose s njegovim zahtjevima (Jerotić, 2021). S druge strane, unutarnji svijet je složen i dubok svijet koji obuhvaća njihove misli, osjećaje, snove, strahove, želje, vrijednosti i uvjerenja. Ovo je područje unutarnje stvarnosti koje često nije vidljivo vanjskom svijetu, ali duboko utječe na učenikovo ponašanje, donošenje odluka i kvalitetu života. Unutarnji svijet oblikuje njihovu percepciju dajući im strukture kroz koje tumače događaje i situacije koje doživljavaju (Jerotić, 2021). Razumijevanje ovih svjetova pomaže učenicima da bolje razumiju sebe i druge, kao i da uspostave harmoniju između unutarnjih potreba i vanjskih zahtjeva života. Integracija ova dva svijeta omogućava im da žive autentično i ispunjavajući živote u skladu sa svojim vlastitim vrijednostima i ciljevima (Jerotić, 2021).

Način na koji će učenici živjeti ovisi o onome što postoji ili se događa u njima samima. Njihovo unutarnje zadovoljstvo ili nezadovoljstvo nastaje kao rezultat njihova osjećaja, volje i mišljenja, dok sve izvan njih ima samo neizravan utjecaj (Schopenhauer, 2021). Svaki učenik uči o stvarnosti na temelju vlastitih ideja, osjećaja i uzbuđenja. Svijet u kojem svaki od učenika živi prvenstveno ovisi o tome kako ga on sam sebi predstavlja, što je uvjetovano individualnim karakteristikama učenika: za jedne je vedar, bogat i raznolik, za druge siromašan, prazan i monoton. Pod istim objektivnim i drugačijim subjektivnim uvjetima, kao i u obrnutom slučaju, svijet za učenike dobiva sasvim drugačija obilježja (Schopenhauer, 2021). Učenici uzvišenog duha vode intelektualan život, trude se što više razumjeti i znati, kontinuirano se usavršavaju, nastojeći postati cjelovitiji i potpuniji, teže visokim moralnim, duhovnim i intelektualnim standardima, često se usmjeravaju na razvijanje dubokih unutrašnjih vrlina poput suosjećanja, poštovanja prema drugima i sposobnosti oprosta. Oni prihvaćaju životne lekcije kao priliku za lični rast i razvoj, umjesto da se povlače pred teškoćama ili preprekama. Njihov stav prema životu obično obuhvaća optimizam, strpljenje i

sposobnost suočavanja s promjenama s otvorenošću i hrabrošću (Lihačov, 2017). Nasuprot tome, učenici koji nemaju veliku duhovnu snagu usmjereni su samo na osobne potrebe i zadovoljstva te su sposobni ići samo u daljinu, a ne u dubinu. Snaga takvih učenika često je povezana s materijalnim, s onim što je kratkotrajno i prolazno. Na taj način se budi moralna i intelektualna sljepoća, duh lijenosti i konformizma (Jaspers, 2014).

Svaki učenik mora ostati neumorni mislilac koji posjeduje snagu i nadu da obnovi izvorna ljudska obilježja (Grasijan, 2007). Da bi učenik mogao živjeti životom svog stvarnog bića, mora poznavati svoje korijene, granice, potencijale i želje. Kako bi naučio koje su njegove vlastite biti, snage i ograničenja, učenik mora biti slobodan izraziti svoju prirodu, misli i potencijale. To može uključivati suočavanje s vlastitim strahovima, nesigurnostima ili nedostacima, ali i priznavanje svojih snaga i vrlina (Lihačov, 2017). Kroz ovaj proces, učenici postaju svjesniji svojih ograničenja, ali i potencijala za rast. Učenik mora tražiti sebe kao čovjeka, tj. da postane ono što jest stvarajući nešto u skladu sa svojim ljudskim sklonostima: ljubavlju, darom, racionalnim silama svoje prirode. Učenik mora težiti vrhunskoj afirmaciji čovjeka (sloboda, kreacija, svjetlost) i prevladavanju licemjerja koje je sastavni dio života (Lihačov, 2017). Učenici moraju biti otvoreni, znatiželjni i sposobni za kontinuirano samorazvijanje. To nije jednostavan zadatak, već duboko osobno putovanje koje zahtijeva hrabrost, otvorenost i introspekciju (Stahl, 2020). Kroz samospoznaju, prihvaćanje svojih jedinstvenih osobina, istraživanje različitih perspektiva, postavljanje životnih ciljeva i kontinuirani razvoj, učenici će postaviti temelje za autentičan život u skladu s vlastitim vrijednostima i snovima (Stahl, 2020).

PREUZIMANJE ODGOVORNOSTI ZA SEBE I SVOJE ODLUKE

Učenici moraju razviti jasan osjećaj tko su i što žele. U njima se mora probuditi uzbuđenje, znatiželja, spontanost, poriv za djelovanjem i životna radost. Senzualne radosti mogu kratkoročno učiniti da se učenici osjećaju dobro, dok je ispravan način života mirniji, ali dugoročni oblik sreće. Ispravan način života podrazumijeva poštenje, otvorenost, lojalnost, odgovornost, ljubav prema sebi i drugima, skromnost, demokratičnost, toleranciju, sposobnost suosjećanja s tuđim gledištem, pouzdanost (Stahl, 2020). Ispravan kut gledanja na svijet ne proizlazi iz toga da su učenici savršeni i da im se drugi dive na temelju postignuća; ne proizlazi iz neiskrenosti, napada i moći, niti iz manipulacije i maskiranja. Pravi pogled stvara se samo empatijom, iskrenošću i autentičnošću (Juul, 2018;

Juul, 2020). Učenici se moraju osloboditi svojih projekcija, preuzeti odgovornost za svoje osjećaje i ponašanje, zauzeti se za svoja uvjerenja i vrijednosti, otvoreno i pošteno rješavati sukobe, preispitivati autoritete, zauzeti se za sebe unatoč strahu (Stahl, 2020). Učenici moraju prekinuti pupčanu vrpcu kultovima koje su naslijedili iz okruženja i osjetiti da je zračenje iznutra koje dolazi iz unutarnjeg izvora slobode značajnije i jače od onih izvana. „Samo u samoj slobodi, učenici spoznaju svoje prave korijene i stvarne potencijale; mogućnost smislenog izbora kao i mogućnost stvarne potvrde u beskonačno raznolikom nizu oblika; ovisi o volji i svijesti učenika da se kaosu odupru znanjem, nepravdi pravdom, nametnutim očekivanjima prosvjetljenim silama slobode (Berdjajev, 1991).” Da bi saznali tko su, gdje su i kamo idu, učenici moraju širom otvoriti prozore koji ih povezuju s vanjskim svijetom, s novim iskustvima i perspektivama, ali isto tako služe kao sredstvo za zaštitu i njegovanje njihova unutarnjeg svijeta (Lihačov, 2017).

Svaki učenik treba biti otvoreni prozor kroz koji radost i dobrota teku slobodno i obilno. Na taj će način hodati kroz život u savršenoj ravnoteži; imati ravnotežu između unijetog, asimiliranog i eliminiranog; uvijek biti prisutni u sadašnjem trenutku; uvijek težiti nečem novom; osloboditi se svega što ih iritira, svih kritika i osuda; imati svijest koja je pročišćena i iscijeljena (Hay, 2021). Ispravan pogled na svijet podrazumijeva otvorenost prema različitim perspektivama i idejama. To uključuje spremnost na učenje i rast, prihvaćanje različitih mišljenja i konstruktivni dijalog kao način za rješavanje problema i izgradnju boljeg društva. Biti otvoren za novi uvid obogaćuje učenike kao pojedince i doprinosi njihovoj sposobnosti da razumiju kompleksnost svijeta. U njima će se probuditi empatija koja uključuje priznavanje i poštovanje osnovnih prava svakog pojedinca, bez obzira na njihovu rasu, spol, vjeru, seksualnu orijentaciju ili druge osobne karakteristike; to uključuje borbu za pravdu, jednakost i inkluziju u društvu (Juul, 2018; Juul, 2020). Učenici koji su preuzeli odgovornosti za sebe i svoje odluke imaju ispravan pogled na svijet, teže naprijed, vide dobro u svima i svemu, postaju svjesni vlastitih vrijednosti (Hay, 2021). Takvi učenici strpljivo prihvaćaju stvarnost kakva je, potpuno se predaju trenutku, imaju svijest o tome što osjećaju i što rade slijedeći svoju formulu skladnog i uravnoteženog života.

Takvi su učenici u kontaktu sa samim sobom i s okolinom koja im omogućuje postizanje sreće, mira i blagostanja (Lidlof, 2001).

FORMIRANJE VLASTITIH STAVOVA

Osim vanjskih utjecaja, vlastita iskustva ključna su u oblikovanju stavova. Svaki učenik izgrađuje svoje stavove kroz osobna iskustva i refleksiju (Tsbary, 2018). To uključuje donošenje odluka, suočavanje s neuspjesima, postizanje ciljeva i suočavanje s izazovima. Kroz ove procese učenici razvijaju vlastitu sposobnost donošenja zaključaka i prilagodbe postojećim uvjerenjima. Važno je razumjeti da su stavovi često dinamični i mogu se mijenjati kroz vrijeme, jer iskustva mogu dovesti do promjena u percepciji ili uvjerenju. Iako su iskustva ključna, važno je da se pri formiranju stavova oslone na kritičko mišljenje. Kritičko razmišljanje podrazumijeva sposobnost analize, procjene i evaluacije informacija prije nego što donesu zaključke ili stvore mišljenje o nečemu (Jerotić, 2021). U svijetu preplavljenom informacijama, važno je razlikovati istinite od netočnih informacija, prepoznati manipulative tehnike i biti otvoren za nove ideje. Kritički promišljajući, učenici mogu razviti stavove koji su realni, informirani i usmjereni na pozitivne promjene. Učenici moraju krenuti u evoluciju svijesti, prema unutra, k sebi (Siegel, 2019). Na taj se put dolazi kada se ukinu kažnjavanje, verbalizmi, pretjerana zaštita, zloupotreba imitatorskog uma. Učenici moraju imati znanja kako odbaciti plišani odgoj u odnosima, kako transformirati sebe i svijet, kako se spoznati i samoostvariti kroz ljubav i dobrotu. Na taj se način vraćaju izvornoj prirodi koja podrazumijeva radost i slobodu, a isključuje sve oblike nasilja (Novković, 2016). Plišanom sviješću je lako manipulirati jer je u ratu unutar sebe, pa ju je lako gurnuti i u vanjski rat – pražnjenje kroz seks, jeftinu zabavu, blud i hedonizam. To je posljedica kazne i nagrade u odnosima, posljedica stalne uvjetovanosti, imperativa, stalnog treninga emocija i uma. Rast i napredak ljubavi zahtijevaju vjeru, nadu, znanje, rad i duboko razumijevanje. Potrebna je bezuvjetna ljubav koja se prelijeva u sve – ljubav prema sebi, prema (ne)prijatelju, prema porodici, prema radu, redu i učenju, prema svojem tijelu i zdravlju, prema prirodi, prema čovječanstvu (Novković, 2016).

Svaki od učenika ostavlja trag. Njihove misli, djela, riječi i odnosi oblikuju svijet i utječu na ljude s kojima dolaze u kontakt. Svaki susret, svaki trenutak dijeljenja, svaki izbor koji naprave ima potencijal da promijeni ne samo njih same, već i svijet u kojem žive. Njihovo djelovanje može imati dalekosežne posljedice, stoga je važno da budu svjesni svoje moći utjecaja i da je upotrebljavaju na pozitivan način (Garnier, 2021). Svaki dan predstavlja priliku za rast, učenje i osobni razvoj. Kroz svaki novi trenutak, imaju priliku spoznati više o sebi, o drugima i o svijetu. Svaki učenik treba poticati promjene koje želi vidjeti i

graditi mostove razumijevanja i suosjećanja. To uključuje balansiranje između svojih osobnih potreba i potreba drugih, težnju za postizanjem osobnih ciljeva i istovremeno doprinos zajednici i svijetu u cjelini (Juul, 2020). U konačnici, svaki učenik zauzima neki prostor i neko vrijeme koje mu je dano. To je prilika koju treba iskoristiti na najbolji mogući način, da doprinese pozitivnim promjenama, da ostavi svijet boljim nego što ga je zatekao i da živi svaki trenutak s dubokim osjećajem zahvalnosti i poštovanja prema životu i svemu što on donosi (Garnier, 2021). Formiranje vlastitih stavova i pogleda proces je koji traje cijeli život i pod utjecajem je mnogih faktora. Obitelj, društvo, kultura i mediji pružaju osnovu za razvijanje prvih stavova, dok osobna iskustva i sposobnost kritičkog mišljenja omogućuju prilagodbu i razmjenu tih stavova kroz vrijeme. U današnjem informacijskom društvu, važno je da učenici razviju sposobnost analize i razmišljanja kako bi oblikovali stavove koji su zdravi, uravnoteženi i temeljeni na činjenicama. Na kraju, proces formiranja stavova nije samo o tome što učenici misle, već i o tome kako se ponašaju i kako njihov pogled na svijet utječe na odnose s drugima i na društvo u cjelini (Jerotić, 2021).

ZAKLJUČAK

Omnia mea mecum porto je duboka misao koja podsjeća svakog učenika da su unutarnja bogatstva, poput znanja, iskustava, emocionalne snage i unutarnjeg mira, najdragocijenija. Ovaj latinski izraz nije samo jednostavna izjava, već nosi sa sobom dublje značenje o važnosti samospoznaje i prihvatanja sebe u potpunosti. U svijetu koji često naglašava vanjske materijalne posjede i uspjehe, ova izreka ih podsjeća da pravo blago leži unutar njih samih. Učenike treba naučiti da prepoznaju i cijene ove unutarnje resurse koji će im omogućiti da grade trajne temelje stabilnosti i sigurnosti, neovisno o vanjskim okolnostima. U današnjem svijetu koji često nudi trenutne satisfakcije učenici se trebaju dublje povezati sa sobom i svojim istinskim vrijednostima. Kroz introspekciju i samorazumijevanje, mogu ojačati svoju emocionalnu i duhovnu otpornost te razviti bolje razumijevanje vlastitih snaga i ograničenja. Trebaju se usredotočiti na kvalitete koje izgrađuju dublje i smislenije životno iskustvo, poput ljubavi, suosjećanja, unutarnjeg mira i duhovnog rasta. Nositi sa sobom te vrijednosti znači živjeti s dubokim osjećajem autentičnosti i integriteta, što im pomaže da se nose s izazovima života na konstruktivan način. U konačnici, svaki učenik je sam svoj najveći izvor snage, mira, radosti i optimizma. Kroz njegovanje i razvijanje svojih unutarnjih resursa, mogu izgraditi živote koji su puni smisla, sreće i zadovoljstva, te biti osobe koje ostavljaju veličanstven trag u svijetu oko sebe.

LITERATURA

1. Berdjajev, A. N. (1991). *O čovekovom ropstvu i slobodi: Ogleđ o personalističkoj filozofiji*. Novi Sad: Književna zajednica Novog Sada.
2. Grasić, B. (2007). *Znalac*. Novi Sad: IK Zorana Stojanovića.
3. Garnier, S. (2021). *Kako da živite kao Mali princ*. Beograd: Blum izdavaštvo.
4. Hay, L. (2021). *Volite svoje telo: vodič kroz pozitivne afirmacije koje vas uče da volite i cenite svoje telo*. Beograd: Verba.
5. Jaspers, K. (2014). *Mala škola filozofskog mišljenja*. Beograd: Laguna.
6. Jerotić, V. (2021). *Šta treba u sebi menjati?* Beograd: Zadužbina Vladete Jerotića.
7. Juul, J. (2018). *Četiri vrijednosti: koje će djecu pratiti do kraja života*. Split: Harfa.
8. Juul, J. (2020). *Empatija: kako zajedništvo osnažuje djecu*. Split: Harfa.
9. Lihačev, D. (2017). *Pisma o dobrom i lepom*. Beograd: Službeni glasnik.
10. Lidlof, Dž. (2001). *Pojam kontinuuma*. Beograd: Clio.
11. Novković, M. (2016). *Bit(ka) ljubavi*. Beograd: Agencija za izdavaštvo Porodični bukvar.
12. Siegel, D. J. (2019). *Živjeti svjesno: znanost i praksa prisutnosti*. Split: Harfa.
13. Stahl, S. (2020). *Dijete u tebi mora pronaći dom: ključ za rješenje (gotovo) svih problema*. Split: Harfa.
14. Schopenhauer, A. (2021). *O životnoj mudrosti*. Beograd: Hopleit.
15. Tsabary, S. (2018). *Osviještena obitelj – kako odgajati samostalno dijete puno samopouzdanja*. Split: Harfa.

OMNIA MEA MECUM PORTO

Omnia mea mecum porto is a Latin proverb which literally means *All that is mine, I carry with me*. This expression emphasizes the idea that all the essential things, qualities or traits that one possesses, such as knowledge, experience or inner peace, are always within us regardless of external circumstances or changes in life. In a modern context, this concept can be interpreted as a call for inner development and self-understanding, and the importance of carrying one's personal values and wisdom with one's everyday life. Accepting all that students carry within them is a process. Students should accept what they carry in themselves and play the role of life to the best of their ability. It is not easy for students to explore how they are shaped and take responsibility for all those shapes. By taking responsibility for everything they carry within themselves, students gain the capacity to do something about it, to initiate positive change, to start shaping themselves with their own hands. After accepting that they are who they are, with all their flaws and limitations, they begin to navigate the stage of life better. They no longer lose their strength to change the unchangeable, they are more present in the present moment and have more energy to invest in their potentials, talents and creativity.

Key words: student, outer and inner world, self-knowledge, introspection, self-understanding